

Kyrkor och kyrkogårdar

Svenska kyrkan
TROSA FÖRSAMLING

Trosa stadskyrka

Trosa som stad omnämns tidigast 1383, men låg då strax söder om nuvarande Trosa lands kyrka. På grund av landhöjningen flyttades staden längre ut mot kusten. Det nya Trosa fick stadsprivilegier 1610. Redan före 1610 har det funnits en kyrka i staden. Den har sannolikt haft formen av ett fiskarekapell och ansågs otillräcklig när staden fått sina privilegier och blivit eget pastorat. En timmerkyrka som bestod av ett långhus 19 meter lång och 9 meter brett, samt ett kor 7 meter x 7 meter och med ett vapenhus på sydvästra väggen, byggdes omkring 1614. Den här kyrkan tycks inte varit särskilt välbyggd, eftersom man redan i slutet av 1600-talet ville ersätta den med en stenkyrka. Efter många om och men stod den nya kyrkan klar 1710 och invigdes 1711. På 1750-talet tillbyggdes sakristian och 1895 ersattes spåntaket med plåt. En utvändig renovering genomfördes 1978, men förändrade ingenting i själva kyrkorummet. Från början hade kyrkan ett stampat jordgolv, som 1751 täcktes med gravstenar som tidigare

legat på kyrkogården.

Det nuvarande stengolvet är från 1981. Altaruppsatsen och predikstolen skänktes 1711 av Niels Bielke till Gieddeholm (nuvarande Tureholm) och hans maka Eva Horn. De hade tidigare också en egen ingång till kyrkan, den så kallade Greveporten, som låg på norrsidan mitt emot den söderport som fortfarande finns kvar. På söderväggen sitter ett medeltida altarskåp, ett svenskt arbete från 1400-talets senare hälft. Det fanns tidigare i den gamla stadskyrkan och kan ha tillhört det gamla fiskarekapellet. Bänkinredningen är från 1945, men efterliknar 1700-talets. 2012 fick kyrkan ny fasadputs och färg, 2013 en invändig renovering. 2013 renoverades även klockstapeln. Orgeläktaren från 1764 målades av Johan Tecktonius 1832, samtidigt som han målade predikstolen. Orgeln har 24 stämmor och byggdes av Åkerman & Lund 1969. Nummertavlorna är från 1880-talet och krönts med sörmlandsgrip.

från:

1710, invigdes 1711.
besöksadress:
viktoriagatan 30, trosa.

sevärheter:

altartavla, litet altarskåp, dopfunt, votivskepp, predikstol.

orgel:

orgeln har 24 stämmor och byggdes av Åkerman & Lund 1969.

tillgänglighet:

hörslinga, inga trappor in till kyrkan, toalett, hjärtstartare.

övrigt:

trosa församlingshem ligger i anslutning till kyrkan.

bilder:

kyrkans exteriör, altare, altartavla, litet altarskåp, votivskepp, dopfunt, predikstol, d'aderton, installation av glaspärlor, ulrik kvist, design, poul jörgensen, glasblåsare.

Trosa landskyrka

Den medeltida staden Trosa låg vid ån söder om Trosa landskyrka. De äldsta delarna, ett rektangulärt kyrkorum, härstammar från 1200-talet. Kyrkan uppfördes i anslutning till den medeltida staden, som förlorade sin roll som handelsplats på 1500-talet, när ett nytt Trosa växte fram vid åmynningen längre söderut.

De äldsta delarna i Trosa landskyrka är dopfunten och triumfkrucifixet. Sakristian byggdes troligtvis under 1300-talet, och under 1400-talet försågs kyrkans innertak med stjärnvalv av tegel. Samma århundrade tillkom det kraftiga tornet som skulle fungera som försvarstorn. Nedre delen är byggt av gråsten och den övre av tegel. Tornet tillkom troligtvis efter att staden eldhärjades 1445 av Erik av Pommern.

På 1420-talet byggdes S: ta Annas kapell som ligger på norrsidan i direkt anslutning till kyrkan. Anna var enligt legenden Jungfru Marias mor. På 1500-talet, under reformationen, förlorade kapellet sin ursprungliga roll. Det användes då en tid som gravkapell för ägarna till slottet Gieddeholm,

senare Thureholm, efter riksrådet Thure Bielke. En av dem som troligtvis ligger begravd i kapellet är den berömda Christina Gyllenstierna, ägare av Hörningsholms slott. Hon valdes till regent när hennes man Sten Sture den yngre dog i kriget mot Danmark.

Målningarna i valven tillkom under 1600-talet. De har gjorts av flera målare och har olika karaktär. Målningarna har skadats i samband med ombyggnader och reparationer. Den bäst bevarade är Kristus och de fåvitska jungfrurna. 1700-talets bidrag till kyrkan är predikstolen, en gåva från församlingen. Den beställdes i Stockholm och är troligtvis gjord av bildhuggarmästaren Daniel Kortz.

Som kyrkan gjordes i ordning på 1770-talet står den än idag. 1853 revs stenaltaret och ersattes av ett altare i trä. 1930 restaurerades kyrkan och det som återstod av målningarna togs fram.

från:
de äldsta delarna härstammar från 1200-talet.

besöksadress:
kyrkan ligger i vagnhärad vid häradsvallens idrottsplats.

sevärheter & bilder:
altartavlan från nederländerna är skänkt av ture bielkes änka sigrid, triumfkrucifix från 1200-talet, träskulptur av s: ta anna, valvmålningar från 1600-talet. dopfunt från 1170 -talet av gotländske mästaren sigraf.

orgel:
från 1853. 1969 får orgeln 15 stämmor bakom den gamla fasaden.

tillgänglighet:
hörslinga, inga trappor in till kyrkan, hjärtstartare.

övrigt:
s: ta annas kapell är en del av troska landskyrka och kom till på 1420-talet. sommartid förvandlas kapellet till konsthall.

Vagnhärads kyrka

De äldsta delarna i Vagnhärads kyrka kommer från slutet av 1200-talet. Även sakristian måste ha funnits då. Sannolikt är den från 1300-talet liksom andra sörmländska kyrkors sakristior. Tornet och valven kom troligtvis till på 1400-talet, efter en förebild från Strängnäs domkyrka. Efter ett ovanligt häftigt stormväder 1818 blev tornspiran nedslaget. 1835 uppfördes den nuvarande tornhuvud efter ritningar av J.W. Gerss. Samtidigt gjordes en genomgripande renovering av kyrkans inre. Enhetliga fönster togs upp på den tidigare fönsterlösa norra sidan. Alla gamla inventarier togs bort, kyrkan vitkalkades, det gamla vapenhuset revs, ett fönster ordnades där den gamla ingången funnits och en ny dörr togs upp i tornets västvägg. Sedan dess har tornets bottenvåning tjänat som vapenhus. Efter den här ombyggnaden har inget väsentligt skett med själva kyrkobyggnaden. Kyrkan restaurerades på nytt 1927, och då kom alla de gamla inventarierna fram igen. Altarprydnaden skänktes 1715 av assessor Arvid Hägerflycht, vars famil-

jegrav finns söder om kyrkan. Reliefen i altarprydnaden visar Jesu bön i Getsemane, den senare tillkomna tavlan Uppståndelsen och de båda gestalterna på var sin sida föreställer Hoppet och Tron. Triumfkrucifixet hänger nu på sin gamla plats och gjordes troligtvis till den valvbyggda kyrkans invigning på 1400-talet.

På kyrkans sydvägg finns en Mariaskulptur från 1400-talet och strax bredvid ett manligt helgon, sannolikt St: Erik. Över sakristiadörren finns ett altarskåp från 1400-talet.

Predikstolen donerades till kyrkan 1637, och har nu återigen (sedan 1927) de fyra evangelisterna och Paulus i sina nischer.

Bänkinredningen är från storrenoveringen 1835. Läktaren är från 1838 och byggdes för att hysa kyrkans första orgel, införskaffad av Nils Henrik Hägerflycht till hans bröllop. 1873 skaffades ett nytt orgelverk med sex stämmor. Orgelverket restaurerades och kompletterades 1947 och 1991. Kyrkan rengjordes invändigt våren 2020.

från:
slutet av 1200 -talet.

besöksadress:
östra kyrkvägen 7, vagnhärad.

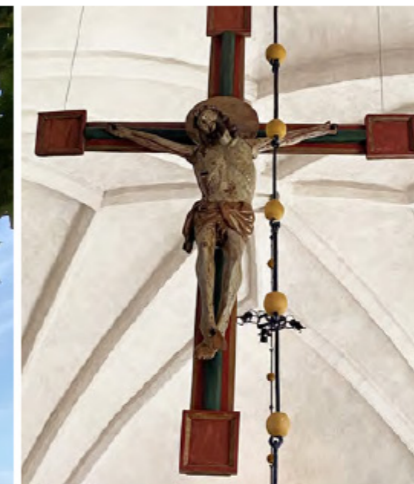
sevärdheter:
Triumfkrucifix, mariaskulptur, altarskåp över dörren till sakristian.

orgel:
1873 skaffades ett nytt orgelverk med sex stämmor. restaurerades och kompletterades 1947 och 1991.

tillgänglighet:
hörslinga, ramp, hjärtstartare.

övrigt:
församlingshemmet hägerflychts minne ligger intill kyrkan, samt församlingsexpeditionen, kyrkvägen 14.

bilder:
triumfkrucifix, mariaskulptur, altarskåp över dörren till sakristian.

Västerljungs kyrka

Den första delen av kyrkorummet är från 1100-talet. Under 1300-talet byggdes kyrkorummet ut till sin nuvarande storlek och på 1400-talet tillkom sakristian och tornbyggnaden. Kyrkan brandhärjades av ryska friskaror 1719 och alla kyrkans äldre handlingar försvann i den branden. Kvar finns en teckning av antikvarien Johan Peringskiöld, som visar att vapenhuset sannolikt är tillbyggt under 1400-talet och som låg vid sydväggen med entrén vid det bakre fönstret. Den nuvarande entrén öppnades under 1700-talet och i början av 1800-talet revs det gamla vapenhuset. Första gången som vi vet att kyrkan brunnit är genom en rapport från 1595 som får hertig Karl IX att utlova hjälp till kyrkans återuppbyggnad. I början av 1680 slog blixten ner och klockorna rasade genom tornet, så kom ryssarna och kvar fanns bara kyrkväggarna.

Med hjälp av stor offervilja i bygden, rikskollekter och varjehanda gåvor

byggdes kyrkan upp ännu en gång. Detta har medfört att kyrkan trots allt har en skatt av gamla föremål. Altarskåpet byggt i Lübeck på 1400-talet, är en gåva från Ösmo församling. En predikstol kom från Trosa stads kyrka, men är numera ersatt med en ny, tillverkad efter en ritning av Axel Arnfelt från 1834. Efter ryssbranden 1719, då klockorna än en gång rasat genom tornet, placerades de för säkerhets skull i ett torn vid sidan av kyrkan, men 1768 hängdes de tillbaka i kyrktornet. Båda klockorna är gjutna hos "gelbmästaren Gerhard Meyers enkia", den största klockan 1721, med en latinsk inskription om ryssarnas härjningar och den mindre 1768.

År 1889 byggdes kyrkan och tornet om till den form de har idag. År 1954 restaurerades kyrkan grundligt och nya bänkar och altarring tillverkades, samt orgelläktaren nybyggdes och en ny orgel med 15 stämmor installerades.

från:

kyrkans äldsta del är från 1100-talet. under 1300-talet byggdes kyrkan ut till

sin nuvarande storlek. under 1400-talet tillkom sakristian.

besöksadress:

norrbyvägen, västerljung.

sevärheter & bilder:

altarskåp från 1400-talet, runstenen utanför kyrkan hittades inmurad i tornväggen. texten lyder: hunnäv reste åt gerner fader sin. han är ändad i tjust. skamhals högg runor dessa. runstenen fick sin placering 1954. Nordostpassagens upptäckare nils adolf erik nordenskiöld och hans ättlingar ligger begravda på kyrkogården norr om kyrkan. utanför kyrkogården ligger hallwylska gravmonumentet där riksgreven walter von hallwyl och hans maka wilhelmina ligger begravda.

orgel:

från 1954, 15 stämmor. en ny orgel byggdes under 2008, i samband med detta flyttades fasaden på orgelläktaren fram.

tillgänglighet:

ramp, hörslinga, toalett, hjärtstartare.

TROSA STADS KYRKOGÅRD

Trosa stads kyrkogård ligger intill Trosa stads kyrka.

ADRESS: Viktoriagatan 30

TROSA STADS MINNESLUND

Trosa stads minneslund ligger intill Trosa stads kyrka.

ADRESS: Viktoriagatan 30

TROSA STADS BEGRAVNINGSPLATS

Trosa begravningsplats.

ADRESS: Friluftsvägen 1

VAGNHÄRADS KYRKOGÅRD

Vagnhärad kyrkogård ligger intill Vagnhärad kyrka.

ADRESS: Östra kyrkvägen 7

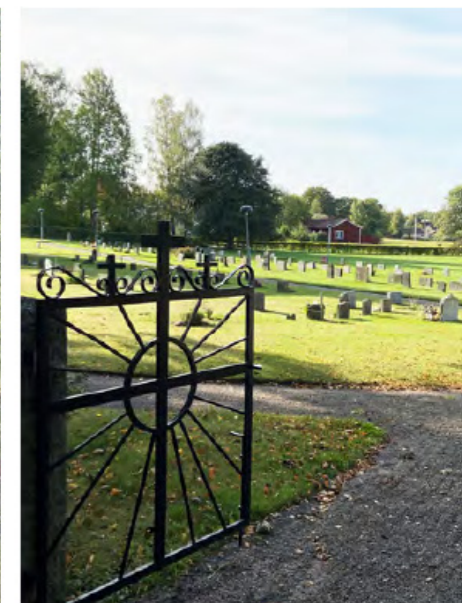
VAGNHÄRADS MINNESLUND

Vagnhärad minneslund ligger nedanför Vagnhärad kyrka.

ADRESS: Östra kyrkvägen 7

VÄSTERLJUNGS KYRKOGÅRD

Västerljung kyrkogård ligger intill och nedanför Västerljung kyrka.

ADRESS: Norrbyvägen, Västerljung

FÖRSAMLINGSEXPEDITION

Trosa Kvarn

VÄXEL: 0156-228 00.

LÄS MER HÄR:

www.svenskakyrkan.se/trosa

[facebook/trosaforsamling](https://www.facebook.com/trosaforsamling)

LETAR DU EFTER EN GRAV?

www.gravar.se

VILL DU VETA MER OM HUR DU VÄLJER GRAVPLATS?

www.svenskakyrkan.se/trosa/att-valja-gravplats

VILL DU BESTÄLLA GRAVSKÖTSEL?

Grundskötsel eller helårsskötsel:

RING: 0156-228 00

VILL DU VETA HUR EN BEGRAVNING GÅR TILL?

www.svenskakyrkan.se/trosa/begravning

BEGRAVNINGSOMBUD

Sören Lekberg, begravningsombud

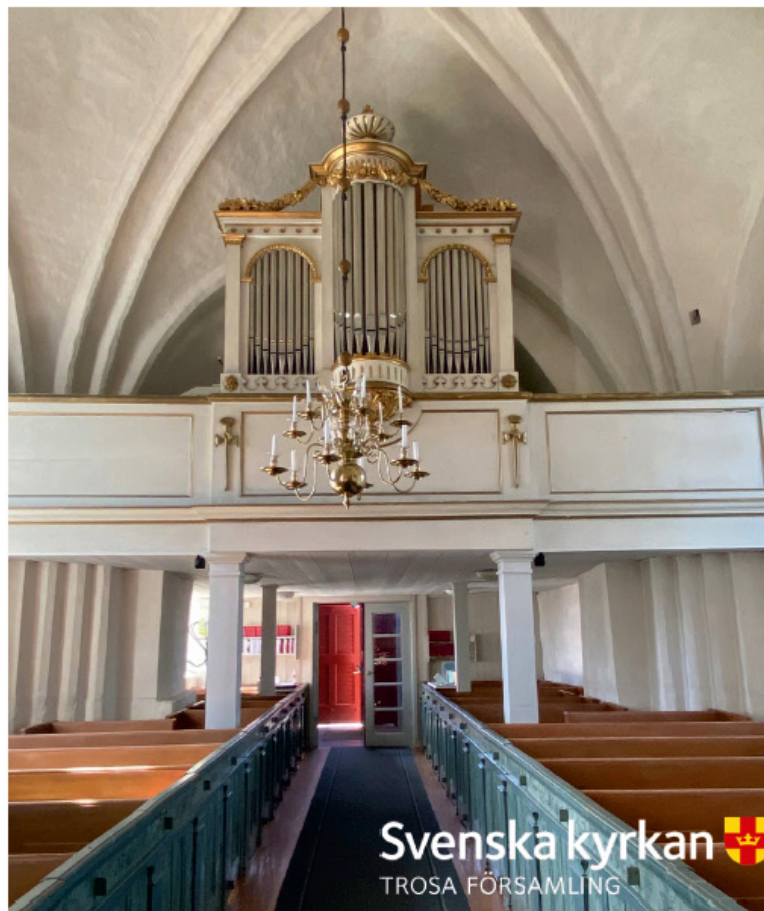
070-574 51 10.

PRODUKTION

Svenska kyrkan Trosa

FOTOGRAF

Linn Jonsson Afere

Svenska kyrkan
TROSÅ FÖRSAMLING